

مجله حقوقی

دوره ۸ - شماره ۲۳ - بهار ۱۴۰۴

- تحلیلی بر مقایسه تغییرات اساسی در مقررات یو.سی.پی ۵۰۰ و یو.سی.پی ۶۰۰
همایون مافی، سودابه اسدیان
عدالت قضایی در قوانین کیفری اسلام
ابوالفتح خالقی، مریم خلیل دخت
تأثیر بیماری‌های فراگیر بر گسترش تروریسم
محسن مولائی فرد، هادی مسعودی فر
بزه دیدگی زنان در خانواده؛ راهکارها و مبانیت حمایت کیفری از آنان
سیدعلیرضا میرکمالی، زهرا محمودی، امید زینالی
چالش‌ها و راهبردهای اجرایی شدن حجاب و عفاف
محمود حبیبی نیار، نرگس زندی علی آبادی
نقد آیین نامه ماده سوم قانون الزام به ثبت رسمی معاملات اموال غیرمنقول
کوثر نظری، ابراهیم باقونی
مطالعه تطبیقی اصل حسن نیت در حقوق ایران و فرانسه بر پایه اصلاحات ۲۰۱۶
اکبر عظیمی
واکاوی شناسایی حق بر محیط زیست در پرتو اسناد بین المللی و رویه های قضایی
مونا دونلو
تأملی در روند هوش مصنوعی در پیشگیری از جرم
علی نجفی، سیدمحسن موسوی فر
نابرابری جنسیتی در اشتغال زنان استان سیستان و بلوچستان؛ بررسی عوامل اجتماعی و سیاسی
ابوالحسن جنتی، زینب هاشمی باغی
نقد و تحلیل تطبیقی ماهیت قراردادهای هوشمند در نظام‌های حقوقی ایران و ایالات متحده آمریکا
امل سلیمانی، مریم اسکندری
تحلیل تطبیقی جرم تصرف عدوانی اموال منقول در حقوق ایران و انگلستان؛ مبانیت، ارکان و ضمانت های اجرایی
امیرمحمد ماهرخ، سعید بابایی
صلح در حقوق ایران: تحلیل تطبیقی با دیگر راه های حل و فصل اختلافات
محمدباقر یارساپور، اعظم لطفی نیستانک
آثار حقوقی و پیامدهای استناد به قاعده ضرورت در حقوق بین‌الملل
سیدمحمدپدرام بطحایی
تحلیل جرایم مرتبط با زمین خواری در حقوق کیفری ایران و فرانسه
وحید کیومرثی
بررسی خسارت ناشی از خسارت در حقوق ایران و کنوانسیون بیع بین المللی کالا
امیرمحمد نوکلی، ستایش حاج رحیمعلی طهرانی
مقایسه تحریم‌های یک‌جانبه و تحریم‌های شورای امنیت: تحلیل حقوقی و پیامدهای فرامرزی
سیدفواد علوی، علی تقی‌زاده، محمدجواد قصابی‌فرد
جرایم و حوادث ناشی از کار در حقوق ایران و فرانسه
سیما سوداگر
جایگاه حقوقی کاربرد سلاح های شیمیایی از سوی عراق علیه ایران از منظر حقوق بین الملل
سارا فرزادی مهر، مجتبی نظیف، قاسم مقدمیان، اسماعیل عموری
سیاست جنابیت مجازت های جایگزین‌های حبس در جرایم نیروهای مسلح ایالات متحده آمریکا
امیرحسین ابوالحسنی، سیدحیی علوی، الهام زارع
قرارداد حمل و نقل کالا در نظام حقوقی ایران و فرانسه
مهشید سادات طبایی، فهیمه طاهرلو
استقرار قوانین هوش مصنوعی در مبارزه با پولشویی و بازیابی دارایی‌ها
علی موید احمدی، امیررضا محمودی
مالکیت مریخ در پرتو معاهده فضای ماورای جو ۱۹۶۷ میلادی: تحلیل حقوقی تعارضات و راهکارها
مهدی قره داغی
تحلیل سیاست کیفری قانونگذار ایرانی در قبال جرایم تروریستی: چالش‌ها و راه کارها
مصطفی رضایی
تعارض اصول حاکم بر اراضی شهری با حقوق مالکانه در نظام حقوقی ایران
سیدمحمدباقر حقایقی، فرزین بزدان پناه، حمیدرضا کناری زاده
بررسی فقهی-حقوقی عدم لزوم ترتیب اثر به شرط حق طلاق زوجه در عقدنامه های نکاح
وحید یارسانی دادرس
جایگاه تفسیر قرارداد در نظام حقوقی ایران
اصلان علیزاده، اسماعیل حسینی
اجرای آرای دیوان داوری ورزش در سطح ملی
سپیده احمدیان فرد
چبران خسارت ضرر شخصی در شبه جرم و مصادیق آن در قوانین کیفری: بررسی حقوقی و قضایی
میثم حسینی زاده
بررسی فقهی و حقوقی لجاج مصنوعی در ایران
فاطمه معزی، هانیه اکبری، هادی روستا

Crimes and Accidents Arising from Work in Iranian and French Law

جرایم و حوادث ناشی از کار در حقوق ایران و فرانسه

Sima Soudagar

Master of Public Law, Islamic Azad University, Mashhad Branch, Mashhad, Iran

سیما سوداگر

کارشناس ارشد حقوق عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد، مشهد، ایران
symaswdagr94@gmail.com

Abstract

Labor law, as one of the important legal areas, is associated with challenges in the field of crimes and accidents that require serious attention from the legislator and the responsible authorities. There are weaknesses in the labor and criminal law system, including insufficient attention to safety issues, protective techniques, and occupational health. These factors can lead to an increase in accidents in workplaces. Therefore, it is essential that legislators and relevant authorities identify and correct these weaknesses in order to prevent such problems from occurring in the future. French laws in this field, inspired by the principles of human rights and social justice, have tried to create a balance between the interests of employers and workers and prevent the occurrence of crimes and accidents at work through supervisory and preventive mechanisms. Therefore, the purpose of this research is to conduct a comparative study of crimes and accidents at work in Iranian and French law. In this regard, the objectives of this research are to eliminate the shortcomings of the crimes contained in the labor law by the institutions related to legislation and governments based on domestic laws and to increase the awareness of workers and employers about their rights and entitlements in the courts. The findings confirm that in the Iranian legal system, the labor law follows unilateral protection policies in which workers are placed in a weaker position than employers. Although this law intends to protect workers, it faces challenges in practice. Therefore, it is necessary for the legislator to implement more protective measures to guarantee the rights of workers in preventing these crimes and incidents.

Keywords: Work-Related Crimes, Work-Related Accidents, Workers, Employer, French Law.

چکیده

قانون کار، به عنوان یکی از حوزه‌های مهم حقوقی، با چالش‌هایی در زمینه جرائم و حوادث مرتبط است که نیازمند توجه جدی قانونگذار و مقامات مسئول می‌باشد. ضعف‌هایی در سیستم حقوقی کار و حقوق کیفری وجود دارد که شامل عدم توجه کافی به مسائل ایمنی، فنون حفاظتی و بهداشت کار است. این عوامل می‌توانند منجر به افزایش حوادث در محیط‌های کاری شوند. بنابراین، ضروری است که قانونگذاران و مسئولان مربوطه، این نقاط ضعف را شناسایی و اصلاح کنند تا از بروز چنین مشکلاتی در آینده جلوگیری شود. قوانین فرانسه در این زمینه، با الهام از اصول حقوق بشر و عدالت اجتماعی، سعی کرده‌اند توازن بین منافع کارفرمایان و کارگران ایجاد کنند و از طریق سازوکارهای نظارتی و پیشگیرانه، از بروز جرایم و حوادث ناشی از کار جلوگیری نمایند؛ بنابراین هدف از این پژوهش، بررسی تطبیقی جرایم و حوادث ناشی از کار در حقوق ایران و فرانسه است. در این راستا رفع نواقص جرایم مندرج در قانون کار از سوی نهادهای مرتبط با قانونگذاری و دولت‌ها بر اساس قوانین داخلی و آگاهی هرچه بیشتر کارگران و کارفرمایان با حق و حقوق خود در دادگاه‌ها از اهداف این پژوهش است. یافته‌ها مؤید این نکته است که در نظام حقوقی ایران، قانون کار از سیاست‌های حمایتی یکجانبه‌ای پیروی می‌کند که در آن کارگران در موقعیت ضعیف‌تری نسبت به کارفرمایان قرار می‌گیرند. اگرچه این قانون قصد حمایت از کارگران را دارد، اما در عمل با چالش‌هایی مواجه است. بنابراین، ضروری است که قانونگذار اقدامات حمایتی بیشتری را برای تضمین حقوق کارگران در پیشگیری وضعی از این جرایم و حوادث به اجرا بگذارد.

واژگان کلیدی: جرایم ناشی از کار، حوادث ناشی از کار، کارگران، کارفرما، حقوق فرانسه.

Received: 2025/03/31 - Review: 2025/05/12 - Accepted: 2025/06/13

دریافت مقاله: ۱۴۰۴/۰۳/۳۱ - بازنگری مقاله: ۱۴۰۴/۰۵/۱۲ - پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۶/۱۳

ارجاع:

سوداگر، سیما؛ (۱۴۰۴)، جرایم و حوادث ناشی از کار در حقوق ایران و فرانسه، تمدن حقوقی، شماره ۲۳.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

CC BY NC SA

COPE COMMITTEE ON PUBLICATION ETHICS

مقدمه

امروزه حوادث شغلی، به‌ویژه آن‌هایی که در محیط کار رخ می‌دهند، بار مالی قابل‌توجهی را بر صندوق‌های بیمه کشور تحمیل کرده‌اند. این حوادث اغلب منجر به دعاوی حقوقی در دادگاه‌های کیفری می‌شوند و پرونده‌های مربوط به جرایم شغلی، بخش عمده‌ای از این دعاوی را تشکیل می‌دهند. چالش اصلی در این پرونده‌ها، اثبات ارتباط مستقیم بین اقدامات کارفرما یا نماینده او و وقوع حادثه است که می‌تواند پیچیده و دشوار باشد. این حوادث می‌توانند منجر به خسارت‌های جسمی و مالی قابل توجهی برای کارگران و کارفرمایان شوند. علاوه بر این، تأثیرات منفی بر بهره‌وری و راندمان تولید نیز از عواقب این حوادث است. یکی از جنبه‌های مهم در این زمینه، اثرات اجتماعی و روانی است که بر نیروی کار تحمیل می‌شود. لذا پیشگیری از وقوع این حوادث و کاهش آسیب‌ها، نه تنها سلامت و امنیت کارگران را تضمین می‌کند، بلکه به بهبود کارایی و در نهایت رشد اقتصادی و اجتماعی نیز کمک خواهد کرد (اباذری فومشی، ۱۳۸۱، ۳۴).

قانون کار، به‌عنوان یک حوزه کلیدی در نظام حقوقی، نقش مهمی در تنظیم روابط کارگری و کارفرمایی دارد. قانون فعلی مصوب ۱۳۶۹، گامی مهم در جهت حمایت از حقوق کارگران و ایجاد عدالت در محیط کار است. این قانون، حقوق کارگران را تضمین می‌کند، اما با توجه به تغییرات جامعه و پیچیدگی‌های روزافزون بازار کار، به روزرسانی آن امری ضروری به نظر می‌رسد. عدم تطابق با شرایط

جدید، باعث می‌شود که قانون فعلی نتواند به درستی از حقوق کارگران در برابر چالش‌های نوین محافظت کند.

فصل یازدهم قانون کار مصوب ۱۳۶۹، اگرچه موضوع جرائم و مجازات‌ها را مورد بررسی قرار داده است، اما به نظر می‌رسد حوادث ناشی از کار و پیامدهای آن به‌طور کامل و اختصاصی مورد توجه قرار نگرفته است. این امر نیازمند توجه ویژه مسئولان و قانونگذاران است تا با بازنگری در قانون، حقوق کارگران در مواجهه با حوادث کاری به‌طور مؤثرتری تضمین شود. از سوی دیگر با توجه به رویکرد جدید قانونگذار در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و تعارضاتی که بین قانون کار با قانون مزبور ایجاد شده، از طرفی عدم تبعیت رویه قضایی از مفاد قانون مزبور در پرونده‌های حوادث ناشی از کار، لازم است با انجام پژوهشی تطبیقی در حقوق ایران و فرانسه نسبت به حل تعارضات قانونی و یافتن رویه واحد اقدام نمود، به‌طوری که در حال حاضر قانونگذار فرانسه با اتخاذ رویکردی عادلانه بین حقوق کارفرمایان و کارگران و با به‌کارگیری نظارت‌های دقیق و اقدامات پیشگیرانه، هدف اصلی خود را در کاهش این جرایم محقق می‌کند.

۱- مفهوم حقوق کیفری کار

در عصر حاضر، شاهد ظهور شاخه‌های متنوعی در حوزه حقوق جزا هستیم که از آن‌ها به‌عنوان «حقوق کیفری خاص»^۱ یا «حقوق کیفری فنی»^۲ یاد می‌شود. حقوق کیفری کار، به‌عنوان یک شاخه تخصصی در حقوق کیفری، از تلفیق اصول حقوق کار و حقوق کیفری، به منظور محافظت از نیروی کار شکل گرفته است. این حوزه حقوقی، مجموعه‌ای از قوانین و مقررات را شامل می‌شود که هدف آن، نظارت و مدیریت مجازات‌های مرتبط با تخلفات و جرایم محیط کار است.

حقوق کیفری کار، با تمرکز بر حفظ حقوق کارگران، بهبود شرایط ایمنی و بهداشت در محیط کار و پیشگیری از تخلفات، تلاش می‌کند تا محیطی امن و سالم را برای تمامی افراد درگیر در فرایند کار تضمین کند. این شاخه حقوقی، با اتکاء به مبانی حقوق کار و حقوق کیفری، از طریق وضع سیاست‌های

1- Specific criminal law

2- Technical Criminal Law

جنایی، روابط بین کارگر و کارفرما را تنظیم می‌کند تا عدالت و امنیت در محیط کار برقرار شود (ابدالی و همکاران، ۱۳۹۷، ۲۸).

بنابراین، با توجه به اصول حقوقی موجود در حوزه‌های حقوق کار و حقوق کیفری، حفظ و حمایت از نیروی کار کشور امری ضروری است. شناسایی و تعیین جرایم احتمالی در ارتباط با روابط کارگر و کارفرما، به همراه بررسی راهکارهای پیشگیرانه از طریق اعمال مجازات‌ها و محدودیت‌های مناسب موضوعی مهم و قابل توجه است. به‌ویژه، مسئولیت‌های کیفری و حقوقی کارفرما، به دلیل شرایط خاص کارگر، نیازمند مطالعه و توجه ویژه‌ای است. وجود ابزارهای نظارتی متنوع برای مدیریت روابط کارگر و کارفرما، از اهمیت بالایی برخوردار است و بهره‌گیری از اصول حقوق کیفری در این زمینه، می‌تواند به توسعه نظریات تخصصی در رشته حقوق کیفری کار منجر شود و ارزش والایی در این حوزه خواهد داشت.

در ایران اگرچه تاکنون رشته مجزایی تحت عنوان حقوق کیفری کار یا قانون کیفری کار به وجود نیامده است، ولی این بدان معنا نیست که قانونگذار به این بعد از حقوق جزایی در ارتباط با روابط کارگر و کارفرما بی‌توجه مانده باشد، بلکه تعدادی از مواد قانون کار ماهیت جزایی دارد.

۱-۱- مفهوم جرایم ناشی از کار

منظور از جرایم ناشی از کار همه جرایم موجود در حقوق کیفری کار نیست، بلکه صرفاً جرایمی مدنظر است که ناشی از انجام کار کارگر به درخواست کارفرما بوده است. بنابراین، به کلیه تخلفاتی که بر اثر عدم رعایت قوانین و مقررات مرتبط کار اعم از قانون کار مصوب ۱۳۶۹، قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، مصوبات هیئت دولت و... توسط کارفرمای موضوع ماده ۳ قانون کار مصوب ۱۳۶۹ به وقوع می‌پیوندد، مشروط بر این که در قانون برای آن ضمانت اجرایی تعریف شده باشد، جرایم ناشی از کار می‌گویند.

تخلفات مرتبط با کار، به تخلفاتی اشاره دارد که در محیط کاری یا به دلیل آن اتفاق می‌افتند. به عبارت دیگر، یک ارتباط علی میان کار و تخلف وجود دارد که می‌تواند مستقیم یا غیرمستقیم باشد. این نوع تخلفات شامل مجموعه‌ای گسترده از نقض‌ها می‌شود که در محیط کار یا به واسطه آن رخ می‌دهند و

ممکن است توسط کارفرمایان، کارکنان یا افراد ثالث مرتبط با محیط کار انجام شوند که می‌توانند پیامدهای منفی برای افراد، سازمان‌ها و جامعه به همراه داشته باشند.

بر این اساس، قانونگذار در فصل یازدهم قانون کار مصوب ۱۳۶۹ در بخش جرایم و مجازات‌ها، با تعیین مجازات کیفری برای نقض کنندگان قوانین و مقررات قانون کار درصدد ایجاد ضمانت اجرای قوی برای احکام مقرر در این قانون بوده است. اولین ماده^۳ این فصل مقرر می‌دارد: «متخلفان از تکالیف مقرر در این قانون، حسب مورد مطابق مواد آتی با توجه به شرایط و امکانات خاکی و مراتب جرم به مجازات حبس یا جریمه نقدی و یا هر دو محکوم خواهند شد. در صورتی که تخلف از انجام تکالیف قانونی سبب وقوع حادثه‌ای گردد که منجر به عوارضی مانند نقض عضو و یا فوت کارگر شود، دادگاه مکلف است، علاوه بر مجازات‌های مندرج در این فصل، نسبت به این موارد طبق قانون تعیین تکلیف نماید».

قانون کار مصوب ۱۳۶۹ به منظور تنظیم روابط میان کارگران، کارفرمایان و دولت برای برخی از تخلفات از مقررات، حمایت کیفری در نظر گرفته است. مسائلی مانند کار اجباری، اضافه کاری، شرایط کاری زنان، استخدام غیرمجاز اتباع خارجی، استخدام کودکان زیر سن قانونی، حداقل دستمزد سالانه کارگران، زمان استراحت و امکانات رفاهی مورد نیاز کارگران تحت پوشش این حمایت قرار دارند. همچنین تخلفات مربوط به مقررات و استانداردهای بهداشت محیط کار که در فصل چهارم قانون کار مصوب ۱۳۶۹ آمده و عامل بروز حوادث و آسیب‌های کاری است، در فصل دهم جرم‌انگاری شده است. هرگونه نقض این موارد که در فصل یازدهم قانون کار مصوب ۱۳۶۹ با جریمه نقدی و حبس مواجه می‌شود، به‌عنوان جرم نقض قانون کار شناخته می‌شود.

۱-۲- مفهوم حوادث ناشی از کار

حوادث شغلی،^۴ طبق تعریف سازمان بین‌المللی کار، رخدادهایی ناگهانی و غیرقابل پیش‌بینی هستند که در محیط کار اتفاق می‌افتند و به کارگران آسیب می‌رسانند. این حوادث شامل صدمات، بیماری‌ها یا

۳- ماده ۱۷۷ قانون کار مصوب ۱۳۶۹

حتی مرگ کارگران می‌شوند. تفاوت اصلی حوادث شغلی با حوادث جاده‌ای در این است که در حوادث شغلی، کارگران در حین انجام وظایف کاری خود آسیب می‌بینند، درحالی‌که حوادث جاده‌ای ممکن است در مسیر رفت و آمد به محل کار رخ دهند. این تعریف بر ارتباط مستقیم بین حادثه و فعالیت‌های شغلی تأکید دارد.

حادثه، طبق بند هشتم ماده ۲ قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، به رویدادی ناگهانی و غیرقابل پیش‌بینی اشاره دارد که تحت تأثیر عوامل خارجی رخ می‌دهد و منجر به آسیب‌های جسمی یا روانی برای فرد بیمه‌شده می‌شود. این تعریف شامل سه عنصر اصلی ناگهانی بودن اتفاق، عدم پیش‌بینی آن و ایجاد صدمات فیزیکی یا روانی است.

ماده ۶۰ قانون فوق‌الذکر، حوادث ناشی از کار را به‌طور دقیق تعریف کرده است. این حوادث شامل هرگونه اتفاقی است که در حین انجام وظیفه و مرتبط با کار برای کارگران رخ می‌دهد. حین انجام وظیفه شامل تمام زمانی است که کارگر در محیط کار، از جمله کارگاه، مؤسسات وابسته یا در مسیر رفت و برگشت به کارگاه، مشغول به کار است. همچنین، زمانی که کارگر به دستور کارفرما در خارج از محیط کارگاه مأموریتی را انجام می‌دهد، تحت پوشش این قانون قرار می‌گیرد. علاوه بر این، مراجعه به مراکز درمانی، بیمارستان‌ها و دریافت درمان‌های مرتبط با کار نیز در این تعریف گنجانده شده است. این قانون همچنین حوادثی را که در مسیر عادی رفت و برگشت به کارگاه اتفاق می‌افتد، دربرمی‌گیرد. به‌طور خاص، اگر کارگری در تلاش برای کمک یا نجات همکاران خود دچار حادثه شود، این اتفاق نیز به‌عنوان حادثه ناشی از کار تلقی می‌گردد.

بر اساس تعاریف موجود و تعریف سازمان بین‌المللی کار، آسیب‌های مرتبط با کار به شرایطی بستگی دارند که اگر حداقل یکی از آن‌ها محقق شود، به‌عنوان آسیب کاری شناخته می‌شود. یکی از عناصر مهم در تعریف آسیب‌های کاری، آسیب‌هایی است که به هر شکلی با کار مرتبط بوده و به کارگر یا کارگران وارد می‌شود. به این معنا که حتی اگر آسیب در نتیجه انجام وظایف محوله نباشد، بلکه در مسیر رفت و آمد به محل کار رخ دهد، همچنان به‌عنوان آسیب کاری محسوب می‌شود. به‌طور دقیق‌تر، تمام زمانی که کارگر فعالیت‌های مرتبط با وظایف اصلی خود را انجام می‌دهد، مانند زمان عبادت، صرف غذا، مراجعه

به درمانگاه، بخش‌های اداری یا آموزشی و مالی و رفت و آمد به این مکان‌ها، همچنین سفرهای درون‌شهری یا برون‌شهری مرتبط با شغل، همگی به‌عنوان مرتبط با کار تلقی شده و آسیب در این زمان‌ها به‌عنوان آسیب شغلی شناخته می‌شوند. همچنین طبق این تعاریف، هر حادثه‌ای که اگرچه مستقیماً در اثر کار رخ نداده باشد، اما در محیط کارگاه اتفاق افتاده و علت دیگری زنجیره علیّ حضور کارگر در کارگاه را قطع نکرده باشد، در تعریف حادثه ناشی از کار قرار می‌گیرد.

لازم به ذکر است برخی تحقیقات درباره حوادث ناشی از کار در ایران، حاکمیت نودونه درصد از مجموع کارگران حادثه‌دیده را مردان و یک درصد را زنان تشکیل می‌دهند. علت اصلی این اختلاف، تعداد بیشتر کارگران مرد در محیط‌های کارگری و ماهیت کارهایی است که در اغلب موارد، زنان به آن‌ها اشتغال دارند (خدابخشی، ۱۳۸۸، ۹۵).

۲- انواع جرایم ناشی از کار

جرایم در حقوق کیفری بر اساس قواعد و اصول کلی طبقه‌بندی می‌شوند که به آن قواعد عمومی جرایم اطلاق می‌شود. این قواعد، اساس و پایه حقوق جزای عمومی را تشکیل می‌دهند و شامل اصول و مقرراتی است که به همه جرایم، فارغ از نوع و ماهیت آن‌ها، اعمال می‌شود. اما در مورد جرایم ناشی از کار، اوضاع کمی متفاوت است. این جرایم که به‌طور خاص در حقوق کیفری کار مورد بررسی قرار می‌گیرند، شامل جرایمی هستند که مستقیماً از رابطه کارگری و کارفرمایی نشئت می‌گیرند. به عبارت دیگر، جرایم ناشی از کار، به آن دسته از جرایم اشاره دارند که در نتیجه انجام وظایف شغلی کارگر به دستور کارفرما رخ می‌دهند.

آنچه را که در مقررات کیفری کار به‌عنوان جرایم کار مقرر شده، می‌توان آن‌ها را جرایم کارفرما نامید و از آنجا که شخص حقوقی نیز در حقوق موضوعه ایران^۵ دارای مسئولیت کیفری است. بنابراین، کارفرما می‌تواند شامل افراد حقیقی و حقوقی باشد. با این توضیحات، جرایم مرتبط با کار باید به‌عنوان «جرایم تعزیری عرفی» شناخته شوند که در قوانین قبلی به‌عنوان مجازات‌های بازدارنده مطرح شده بودند. این جرایم برای حمایت از حقوق کارگران در قانون پیش‌بینی شده‌اند، بدون این که در شرع برای آن‌ها

۵- موضوع ماده‌های ۲۰ و ۱۴۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

حکمی وجود داشته باشد. تصویب قانون کار سال ۱۳۶۹ توسط مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز دلیلی برای تأیید این موضوع است (زراعت، ۱۳۹۲، ۶).

برخی از مهم‌ترین جرایمی که قانون در رابطه بین کارگر و کارفرما تعیین کرده شامل موارد زیر است: کار اجباری؛ اجبار افراد به عضویت در اتحادیه‌های کارگری یا کارفرمایی؛ جلوگیری از عضویت یا تشکیل اتحادیه‌های کارگری؛ عدم همکاری با تعاونی‌های مسکن کارگری؛ نساختن خانه‌های سازمانی؛ ندادن سه وعده غذا در کارگاه‌های خاص؛ نداشتن خوابگاه مناسب؛ فراهم نکردن وسایل رفت و آمد برای کارگران؛ عدم تسهیل در راه‌اندازی و مدیریت تعاونی‌های کارگری؛ نابرابری در پرداخت مزد بین زن و مرد کارگر؛ تبعیض در تعیین مزد بر اساس شرایط قومی و نژادی؛ پرداخت کمتر از حداقل مزد؛ برداشت غیرمجاز از حقوق کارگر؛ ارجاع کار اضافی بدون رضایت کارگر و پرداخت حق‌الزحمه قانونی؛ ارجاع اضافه کاری غیرقانونی؛ عدم انجام آزمایشات پزشکی برای نوجوانان؛ ارجاع کار بیشتر از هفت ساعت و نیم در روز به کارگر نوجوان؛ عدم تشکیل پرونده پزشکی برای واحدهای خاص؛ به کارگیری غیرقانونی کارگران در کارهای سخت و زیان‌آور؛ ارجاع کارهای سخت به زنان کارگر و زنان باردار؛ به کارگیری افراد زیر پانزده سال؛ ارجاع مشاغل ناسازگار با سلامتی و اخلاق به نوجوانان؛ عدم تهیه لوازم حفاظتی و بهداشتی؛ عدم آموزش کارگران در استفاده از لوازم حفاظتی و بهداشتی؛ عدم نظارت بر اجرای مقررات حفاظتی و بهداشتی؛ عدم اطلاع‌رسانی به وزارت کار درباره احداث یا توسعه کارگاه؛ عدم ارائه مشخصات لوازم تولیدی یا وارداتی بهداشتی یا حفاظتی به وزارت کار؛ جلوگیری از ورود و انجام وظیفه بازرسان کار؛ عدم اجرای آرای مراجع حل اختلاف؛ به کارگیری اتباع بیگانه بدون پروانه کار؛ عدم ارائه آمار و اطلاعات مورد نیاز به وزارت کار؛ بیمه نکردن کارگران (صبری و همکاران، ۱۴۰۱، ۱۹۳).

همان‌طور که مشخص است، در این جرایم، کارگر به‌عنوان متخلف در نظر گرفته نشده و همواره کارفرما مورد بحث است که ممکن است تعجب‌آور باشد؛ اما به هر حال، حمایت یک‌جانبه از کارگران در برابر کارفرمایان به وضوح دیده می‌شود. بنابراین، تخلفات کارگران بر اساس قوانین عمومی بررسی می‌شود. البته در برخی کشورها مانند فرانسه و کانادا، قوانین کار تخلفات کارگران را نیز جرم‌انگاری کرده‌اند (زراعت، ۱۳۹۲، ۱۲).

۳- شرایط وقوع حوادث ناشی از کار

برای رخ دادن یک حادثه، دو شرط اصلی باید به طور هم‌زمان برآورده شوند. این شرایط شامل این است که حادثه باید در حین انجام وظیفه رخ دهد و همچنین باید به دلیل انجام وظیفه و کار فرد بیمه‌شده اتفاق بیفتد.

۳-۱- لزوم وقوع حادثه حین انجام وظیفه

زمان انجام وظیفه به دوره‌ای اطلاق می‌شود که کارگر در حال انجام کار محوله است. بنابراین، اگر در این بازه زمانی و به دلیل کار محوله حادثه‌ای رخ دهد، به‌عنوان ناشی از کار تلقی می‌شود و در غیر این صورت، حادثه ناشی از کار نخواهد بود. به بیان دیگر، بر اساس ماده ۶۱ قانون بیمه تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، زمان انجام وظیفه شامل تمام لحظاتی است که فرد بیمه‌شده در کارگاه یا واحدهای وابسته یا در ساختمان‌ها و محوطه آن مشغول به کار است و یا به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه مأموریت دارد. بنابراین، زمان انجام وظیفه شامل موارد زیر است: لحظاتی که بیمه‌شده در کارگاه یا واحدهای وابسته یا ساختمان‌ها و محوطه آن مشغول به کار است و لحظاتی که بیمه‌شده به دستور کارفرما در خارج از محوطه کارگاه مأمور به انجام کاری است.

۳-۲- لزوم وقوع حادثه به سبب انجام وظیفه و کار بیمه شده

وقوع حادثه به دلیل انجام وظیفه به معنای وجود ارتباط علی بین کار و حادثه‌ای است که برای بیمه‌شده رخ می‌دهد. در مواردی که حادثه در محیط کار یا مکان‌های وابسته به آن رخ می‌دهد، شرط انجام وظیفه برقرار است، اما مشخص نیست که حادثه ناشی از کار باشد. برای اثبات این موضوع، باید ارتباط علی بین حادثه و وظایف و مسئولیت‌های بیمه‌شده تأیید شود. بنابراین، شرط دوم برای ناشی از کار بودن، وجود ارتباط علی بین کار و حادثه است. بسیاری از حوادث در حین انجام وظیفه رخ می‌دهند، اما به دلیل عدم وجود ارتباط علی، ویژگی ناشی از کار بودن را از دست می‌دهند. به‌طور کلی، اگر ارتباط علی بین کار و حادثه تأیید نشود، حادثه ویژگی ناشی از کار بودن را نخواهد داشت.

۴- جرایم و حوادث ناشی از کار در حقوق فرانسه

در حقوق فرانسه، حوادث و جرایم ناشی از کار یکی از موضوعات مهم و چالش‌برانگیز در حوزه حقوق

کار و ایمنی شغلی به شمار می‌روند، به طوری که این کشور سابقه‌ای طولانی در حمایت از حقوق کارگران و ایجاد قوانین مدون برای پیشگیری از حوادث و جرایم مرتبط با کار دارد.

۴-۱- جرایم در محیط کار

در حقوق فرانسه، «جرم در محیط کار» به اقداماتی اشاره دارد که منجر به نقض قوانین ایمنی و بهداشت محیط کار و آسیب به کارکنان می‌شود. این جرایم معمولاً شامل سهل‌انگاری، بی‌توجهی به مقررات ایمنی و عدم رعایت تدابیر پیشگیرانه است که می‌تواند منجر به حوادث کاری، صدمات جسمی، روانی یا حتی مرگ کارکنان شود. به طور کلی اگر جرم در محیط کار را بخواهیم تعریف کنیم می‌توان گفت «جرم در محیط کار» به معنای مسئولیت کیفری و مسئولیت مدنی کارفرما در قبال حوادث ناشی از کار است که با توجه به شدت آن، ممکن است منجر به پرداخت غرامت، جریمه‌های مالی یا زندان شود.

طبق قانون کیفری فرانسه، کارفرما مسئول ایجاد شرایط کاری ایمن برای کارکنان است و عدم رعایت این مسئولیت‌ها، مانند عدم فراهم کردن تجهیزات ایمنی یا غفلت از ارزیابی خطرات، می‌تواند به عنوان جرم تلقی شود. این جرم ممکن است به مسئولیت کیفری کارفرما منتهی شود، به ویژه اگر حادثه‌ای رخ دهد که در نتیجه نقض عمدی یا سهل‌انگاری در رعایت اصول ایمنی باشد (Fourment, 2018, 12).

۴-۲- حوادث در محیط کار

«حادثه در محیط کار» به حادثه‌ای اطلاق می‌شود که در جریان انجام وظایف کاری و در ارتباط با محیط کار رخ دهد و باعث آسیب بدنی یا روانی به کارکنان شود. این حوادث ممکن است به دلیل نقض در ایمنی، بی‌توجهی به مقررات بهداشتی و ایمنی، یا شرایط ناپایدار محیط کار اتفاق بیفتد. طبق قانون کار فرانسه، هرگونه آسیب یا صدمه‌ای که به طور مستقیم در نتیجه فعالیت‌های کاری کارکنان رخ دهد، به عنوان حادثه ناشی از کار شناخته می‌شود. از نظر حقوقی، در صورتی که حادثه منجر به آسیب جدی یا فوت شود، طبق قانون کار فرانسه، کارفرما می‌تواند به طور خاص مسئول شناخته شود و حتی به مجازات‌های کیفری محکوم گردد (Fourment, 2018, 16).

۵- انواع جرایم و حوادث ناشی از کار در فرانسه

در حقوق فرانسه تفاوت جرایم و حوادث ناشی از کار بدین صورت است که جرم در محیط کار زمانی رخ می‌دهد که کارفرما یا شخص دیگری عمداً یا از روی بی‌توجهی، قوانین ایمنی و بهداشت محیط کار را نقض کند. به‌عنوان مثال، اگر کارفرما اقداماتی مانند فراهم نکردن تجهیزات ایمنی مناسب یا نادیده گرفتن الزامات قانونی ایمنی انجام دهد، این می‌تواند به‌عنوان جرم تلقی شود. طبق ماده (۱-۴۱۲۱) قانون کار فرانسه، کارفرما مسئول است که شرایط کاری ایمن برای کارکنان ایجاد کند و در صورت نقض این مسئولیت‌ها، می‌تواند به مسئولیت کیفری و جریمه‌های سنگین محکوم شود. اما در مورد حادثه در محیط کار، این اصطلاح به رویدادهایی اطلاق می‌شود که به‌طور طبیعی در حین انجام وظایف شغلی رخ می‌دهند و می‌توانند باعث آسیب به کارکنان شوند. این حادثه‌ها ممکن است به دلیل مشکلاتی مانند نقض تجهیزات یا شرایط نامناسب محیط کار اتفاق بیفتند.

طبق ماده (۱-۴۱۱) و ماده‌های مرتبط در بخش چهارم^۷ از قانون تأمین اجتماعی^۸، اگر حادثه‌ای در حین کار برای کارکنان رخ دهد، باید گزارش و بررسی شود. طبق این ماده‌ها، کارفرما موظف است هر حادثه‌ای که در حین انجام وظایف کاری رخ می‌دهد را ظرف چهار و هشت ساعت^۹ به سازمان تأمین اجتماعی^{۱۰} گزارش دهد. همچنین، کارگر حادثه‌دیده می‌تواند برای دریافت مزایای بیمه‌ای و حمایت‌های قانونی اقدام کند. در این حالت، مسئولیت کارفرما بیشتر بر عهده نظارت و ارزیابی خطرات و شرایط محیط کار است، اما لزوماً مسئولیت کیفری برای کارفرما ایجاد نمی‌شود.

در جرایم محیط کار، کارفرما به دلیل نقض عمده قوانین ایمنی و بهداشت، ممکن است با مجازات‌های سنگینی از جمله جریمه مالی یا حتی حبس روبرو شود. درحالی‌که در حوادث ناشی از محیط کار، اگر کارفرما تمام تدابیر ایمنی را رعایت کرده باشد، مسئولیت معمولاً محدود به پرداخت غرامت به کارکنان آسیب‌دیده می‌شود و مسئولیت کیفری برای او ایجاد نخواهد شد. تفاوت اصلی این

7- Livre IV

8- Code de la sécurité sociale

10- CPAM

۹- به جز تعطیلات رسمی

است که جرم در محیط کار به رفتارهای عمدی یا سهل‌انگارانه اشاره دارد که پیامدهای سنگینی برای کارفرما دارد، درحالی که حادثه در محیط کار می‌تواند نتیجه شرایط پیش‌بینی نشده یا خطای ساده باشد و الزماً به مسئولیت کیفری منتهی نمی‌شود (Wylter et al, 2024, 78).

۵-۱- انواع جرایم ناشی از کار در فرانسه

این جرایم عبارتند از:

اول- سهل‌انگاری در تأمین ایمنی کارکنان: کارفرما ممکن است به عمد یا از روی بی‌توجهی اقدام به فراهم نکردن شرایط ایمنی مناسب در محیط کار کند، مانند عدم تأمین تجهیزات ایمنی، نبود سیستم‌های تهویه مناسب یا نبود آموزش‌های لازم در مورد استفاده از تجهیزات ایمنی.

دوم- عدم رعایت استانداردهای بهداشتی: بی‌توجهی به شرایط بهداشتی محل کار که ممکن است موجب شیوع بیماری‌ها، مانند بیماری‌های تنفسی ناشی از آلودگی هوا یا بیماری‌های پوستی به دلیل تماس با مواد شیمیایی شود. سوم- بی‌توجهی به ارزیابی خطرات: کارفرما موظف است که به‌طور منظم خطرات احتمالی محیط کار را ارزیابی کند. عدم انجام این ارزیابی‌ها می‌تواند منجر به وقوع حوادث و جرایم ناشی از عدم رعایت استانداردهای ایمنی گردد. چهارم- کار بیش از حد و نقض قوانین ساعات کاری: تجاوز از ساعات مجاز کاری که به سلامت و ایمنی کارکنان آسیب می‌زند و موجب خستگی مفرط یا حوادث ناشی از عدم هوشیاری می‌شود.

پنجم- تشدید شرایط خطرناک برای کارکنان: کارفرما ممکن است شرایط کاری غیرمعمول یا خطرناکی مانند کار در ارتفاعات، کار با ماشین‌آلات سنگین یا مواد شیمیایی خطرناک را بدون رعایت تدابیر ایمنی ضروری فراهم کند (Dounia et al, 2015, 7).

۵-۲- انواع حوادث ناشی از کار در فرانسه

این حوادث عبارتند از:

اول- سقوط از ارتفاعات: یکی از رایج‌ترین حوادث در محیط‌های کاری که در آن‌ها کار در ارتفاعات^{۱۱} انجام می‌شود.

۱۱- مانند ساختمان‌ها یا سکوها

دوم- حوادث ناشی از ماشین آلات: استفاده از ماشین آلات صنعتی بدون رعایت استانداردهای ایمنی که ممکن است منجر به جراحات جدی مانند قطع عضو یا سوختگی شود.

سوم- حادثه ناشی از حمل و نقل مواد سنگین: در محیط‌هایی که حمل و نقل مواد سنگین یا جابجایی با وسایل نقلیه درون کارگاهی انجام می‌شود، خطراتی مانند برخورد، سقوط مواد یا جراحات به دلیل بی‌دقتی در حمل وجود دارد. چهارم- آسیب‌های ناشی از مواد شیمیایی یا سمی: کار با مواد شیمیایی خطرناک بدون رعایت استانداردهای ایمنی و عدم استفاده از تجهیزات حفاظت فردی می‌تواند منجر به مسمومیت، سوختگی یا آسیب به سلامت کارکنان شود. پنجم- حوادث به دلیل عدم آموزش ایمنی: نداشتن آموزش مناسب برای کارکنان در مورد خطرات محیطی، استفاده از ابزارها و تجهیزات می‌تواند باعث حوادث مختلفی مانند بریدگی، سوختگی، یا صدمات جانی شود.

ششم- حوادث روانی و استرس شغلی: فشارهای کاری زیاد، ساعات کاری طولانی، یا شرایط کاری ناپایدار می‌تواند منجر به بیماری‌های روانی مانند اضطراب، افسردگی و استرس شود که آسیب‌های روانی و جسمی را به دنبال دارد. هفتم- حوادث در اثر شرایط نامساعد محیطی: مانند کار در شرایط دمایی شدید^{۱۲} یا محیط‌های با تهویه ضعیف که می‌تواند منجر به آسیب‌های جسمی، مانند گرم‌زدگی یا سرمازدگی شود (Lafuma&Wolmark,2018,20).

۶- راهکارهای پیشگیری از جرایم و حوادث ناشی از کار در فرانسه

وقوع حوادث در محیط کار می‌تواند اثرات منفی جسمی، روانی و مالی برای کارکنان و کارفرمایان به دنبال داشته باشد. بنابراین، جلوگیری از این حوادث نه تنها یک وظیفه اخلاقی است، بلکه از نظر اقتصادی و اجتماعی نیز ضروری است. با اتخاذ تدابیر پیشگیرانه و ترویج فرهنگ ایمنی در محیط کار، می‌توان از بسیاری از این حوادث جلوگیری کرد و محیطی ایمن و سالم برای همه ایجاد کرد. به همین دلیل، رعایت اصول ایمنی و بهداشت شغلی اساس پیشگیری از حوادث کاری است. این شامل شناسایی و ارزیابی خطرات احتمالی در محیط کار، آموزش مداوم کارکنان درباره خطرات و روش‌های ایمن کار، استفاده از تجهیزات حفاظت شخصی مناسب، انجام بازرسی‌های منظم از تجهیزات و محیط کار و... است.

۱۲- گرمای بیش از حد یا سرمای شدید

۶-۱- شناسایی و ارزیابی خطرات محیط کار

یکی از اصلی‌ترین اقدامات پیشگیرانه، شناسایی خطرات موجود در محیط کار است. کارفرما باید به‌طور مداوم خطرات مختلف مانند کار با ماشین‌آلات سنگین، قرار گرفتن در معرض مواد شیمیایی یا خطرات فیزیکی نظیر سقوط از ارتفاع را شناسایی کرده و از وقوع آن‌ها جلوگیری کند. به‌عنوان مثال، اگر در یک کارخانه مواد شیمیایی استفاده می‌شود، کارفرما باید مطمئن شود که کارکنان از دستکش‌های مقاوم و ماسک‌های مناسب استفاده می‌کنند. این ارزیابی‌ها باید به‌طور سالیانه و یا بعد از تغییرات در محیط کار انجام شود.

نمونه واقعی از شناسایی خطرات محیطی در فرانسه، مربوط به شرکت رنو^{۱۳} است. در دهه‌های گذشته، این شرکت بزرگ خودروسازی با مشکلاتی در زمینه ایمنی کارکنان مواجه بود. در سال ۲۰۰۸ میلادی، برخی از کارکنان این شرکت به دلیل قرار گرفتن در معرض مواد شیمیایی خطرناک در کارخانه‌ها دچار بیماری‌های تنفسی و پوستی شدند. پس از این حوادث، شرکت رنو به‌طور جدی به ارزیابی خطرات محیطی پرداخته و اقدام به بهبود شرایط کاری کرد. به‌طور خاص، آن‌ها سیستم‌های تهویه بهتری برای جلوگیری از آلودگی هوا و همچنین ابزارهای جدید حفاظتی برای کارکنان تولید نصب کردند. این اقدام باعث کاهش چشمگیر حوادث و بیماری‌های شغلی در کارخانه‌های رنو شد.

۶-۲- تأمین تجهیزات ایمنی و حفاظت فردی

حقوق فرانسه قانوناً کارفرما را موظف می‌کند تا تجهیزات ایمنی لازم مانند کلاه ایمنی، عینک، دستکش و لباس کار مناسب را برای کارکنان فراهم کند. در کارهایی مثل کار در ارتفاع، استفاده از تجهیزات حفاظتی ضروری است. به‌طور مثال، در پروژه‌های ساختمانی، کارگران باید از کمربند ایمنی و هارنس استفاده کنند تا از سقوط جلوگیری شود. همچنین، کارفرما موظف است که این تجهیزات را به‌طور مرتب بررسی کرده و در صورت آسیب، آن‌ها را تعویض کند.

در سال ۲۰۱۳ میلادی، یک حادثه مهم در فرانسه در کارخانه آرژانتینی-فرانسوی لافارژ^{۱۴} رخ داد. این کارخانه سیمان در جنوب فرانسه به دلیل نداشتن تجهیزات ایمنی مناسب و آموزش ناکافی کارکنان با

13- Renault

14- Lafarge

تعدادی حادثه روبرو شد. یکی از این حوادث مربوط به کار با ماشین آلات سنگین بود که منجر به آسیب‌های جدی به کارگران شد. پس از این حوادث، کارخانه به‌طور فوری اقدام به تأمین تجهیزات ایمنی مناسب مانند دستکش‌های مقاوم، کلاه ایمنی، عینک‌های محافظ و پوشش‌های محافظ برای کارگران کرد. علاوه بر این، برنامه‌های آموزشی به‌طور گسترده در کارخانه برگزار شد تا کارکنان نحوه استفاده صحیح از تجهیزات را یاد بگیرند و از حوادث مشابه در آینده جلوگیری شود (Del Sol Marion&Turquet,2007,153).

۶-۳- آموزش کارکنان درباره ایمنی

یکی از مهم‌ترین راهکارهای پیشگیری، آموزش کارکنان است. کارفرما باید کارکنان را به‌طور منظم در زمینه خطرات مختلف محیط کار و نحوه استفاده از تجهیزات ایمنی آموزش دهد. به‌طور مثال، در یک محیط کارخانه‌ای که از ماشین‌آلات خطرناک استفاده می‌شود، باید کارکنان آموزش ببینند که چگونه به‌درستی با دستگاه‌ها کار کنند تا از آسیب جلوگیری شود. همچنین، آموزش‌هایی در زمینه شرایط اضطراری مانند آتش‌سوزی و نحوه استفاده از خاموش‌کننده‌ها نیز بسیار ضروری است.

بسیاری از شرکت‌ها مانند سانوفی^{۱۵}، شرکت دارویی بزرگ فرانسوی، به‌طور منظم دوره‌های آموزشی ایمنی را برای کارکنان خود برگزار می‌کنند. به‌عنوان مثال، در یکی از شعب این شرکت در پاریس، به‌طور ویژه دوره‌هایی برای آموزش کارکنان درباره کار با مواد شیمیایی خطرناک و پیشگیری از آلودگی‌های شغلی برگزار می‌شود. در این دوره‌ها، کارکنان با خطرات مواد شیمیایی آشنا می‌شوند و آموزش‌های عملی برای استفاده از تجهیزات حفاظتی مانند دستکش‌های مقاوم در برابر مواد شیمیایی و ماسک‌های تنفسی دریافت می‌کنند. این آموزش‌ها نه تنها به پیشگیری از حوادث کمک می‌کنند، بلکه باعث کاهش هزینه‌های درمانی و غیبت‌های شغلی می‌شود.

۶-۴- دستورالعمل‌ها و پروتکل‌های ایمنی

کارفرما باید دستورالعمل‌های ایمنی واضح و ساده‌ای را برای هر شغل تدوین کند. به‌عنوان مثال، در یک کارخانه تولید مواد شیمیایی، دستورالعمل‌هایی برای نحوه کار با مواد شیمیایی خطرناک و اقدامات احتیاطی

باید در دسترس کارکنان قرار گیرد. این دستورالعمل‌ها باید به کارکنان کمک کنند تا در شرایط خطرناک، به درستی عمل کنند. همچنین، این دستورالعمل‌ها باید به‌طور دوره‌ای بازننگری شوند تا به‌روز باشند. در بسیاری از صنایع، از جمله صنعت ساختمان‌سازی در فرانسه، دستورالعمل‌های ایمنی بسیار مهم هستند. یکی از حوادث مشهور در این صنعت در فرانسه، مربوط به ساخت برج ایفل است که در ابتدا مشکلات ایمنی زیادی داشت. پس از این حادثه، در سراسر فرانسه دستورالعمل‌های ایمنی دقیق‌تری برای کار در ارتفاعات تدوین شد. به‌عنوان مثال، در پروژه‌های ساخت و ساز بزرگ مانند برج‌های بلند یا ساختمان‌های مسکونی جدید، کارگران ملزم به استفاده از کمربند ایمنی و هارنس هستند. این دستورالعمل‌ها به‌طور مستمر توسط بازرسان ایمنی در محل پروژه‌ها بررسی می‌شوند و هرگونه نقض قوانین ایمنی، مانند استفاده نکردن از تجهیزات حفاظتی، می‌تواند به جریمه‌های سنگین یا تعطیلی موقت پروژه منجر شود.

۵-۶- تشکیل کمیته‌های بهداشت و ایمنی

در شرکت‌های بزرگ‌تر، تشکیل کمیته‌های بهداشت و ایمنی ضروری است. این کمیته‌ها می‌توانند خطرات موجود در محیط کار را شناسایی کرده و راهکارهایی برای پیشگیری از آن‌ها پیشنهاد دهند. به‌عنوان مثال، اگر در یک کارگاه ساخت و ساز کارگران در معرض خطر صوتی زیاد قرار دارند، کمیته می‌تواند پیشنهاد کند که از محافظ‌های گوش استفاده شود. همچنین، کمیته‌های ایمنی به کارفرما کمک می‌کنند تا قوانین بهداشت و ایمنی را به‌طور دقیق اجرا کند.

۶-۶- برنامه‌های مدیریت بحران و واکنش به شرایط اضطراری

کارفرما باید برنامه‌های مدیریت بحران را برای مواقع اضطراری طراحی کند. این برنامه‌ها باید شامل مواردی مانند اقدامات لازم در هنگام وقوع آتش‌سوزی، زلزله یا حتی حادثه‌های شغلی مانند بریدگی یا سقوط باشد. در کارخانه‌هایی که با ماشین‌آلات سنگین کار می‌کنند، به‌عنوان مثال، باید کارکنان آموزش ببینند که در صورت بروز حادثه، چگونه به‌سرعت از ماشین‌آلات خطرناک فاصله بگیرند و به خدمات اورژانسی اطلاع دهند.

۶-۷- استفاده از فناوری پیشرفته و نوین

در برخی از محیط‌ها، استفاده از تجهیزات پیشرفته و فناوری‌های نوین می‌تواند خطرات را کاهش دهد. به‌طور مثال، در کارخانجاتی که با دستگاه‌های بزرگ کار می‌کنند، نصب حسگرهای ایمنی می‌تواند از وقوع حوادث جلوگیری کند. این حسگرها می‌توانند به‌طور خودکار دستگاه‌ها را در صورت شناسایی نقص یا خطای انسانی متوقف کنند. همچنین، در انبارها، سیستم‌های هشداردهنده می‌توانند خطرات مانند آتش‌سوزی را قبل از گسترش شناسایی کنند.

۶-۸- پیگیری و گزارش‌دهی حوادث و تقریبات

یک اقدام مهم دیگر، ایجاد سیستم گزارش‌دهی برای حوادث یا تقریبات^{۱۶} است. کارکنان باید بتوانند بدون ترس از توبیخ، هرگونه وضعیت خطرناک را گزارش دهند. این سیستم می‌تواند به کارفرما کمک کند تا نقاط ضعف را شناسایی کرده و تغییرات لازم را در سیستم ایمنی اعمال کند. به‌طور مثال، اگر در یک کارگاه ساختمانی یک کارگر نزدیک به سقوط از ارتفاع بوده است، باید این اتفاق گزارش شود تا از بروز حادثه جلوگیری شود.

۶-۹- بازرسی‌های ایمنی منظم

کارفرما باید از بازرسی‌های ایمنی منظم استفاده کند تا مطمئن شود که شرایط ایمنی به‌درستی رعایت می‌شود. به‌عنوان مثال، در یک کارخانه تولیدی، مسئولان ایمنی باید به‌طور منظم از دستگاه‌ها و ماشین‌آلات بازدید کرده و مطمئن شوند که تجهیزات ایمنی مانند ترمزها یا قفل‌ها به‌درستی کار می‌کنند. اگر نقصی در تجهیزات مشاهده شود، باید بلافاصله تعمیر یا تعویض گردد.

۶-۱۰- حمایت از سلامت روانی کارکنان

در کنار پیشگیری از حوادث فیزیکی، توجه به سلامت روانی کارکنان نیز اهمیت دارد. فشارهای کاری، استرس‌های شغلی و ساعات طولانی می‌توانند منجر به بروز مشکلات روانی و جسمی شوند. بنابراین، ایجاد شرایط کاری مناسب، مانند کاهش فشارهای روانی و ارائه پشتیبانی‌های روانی،

۱۶- حوادث نزدیک به وقوع

می‌تواند از بروز حوادث روانی جلوگیری کند.

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های کار در محیط‌های استرس‌زا مانند بیمارستان‌ها، سیستم‌های مراقبت‌های بهداشتی است. در فرانسه، بیمارستان‌ها به‌ویژه در دوران کرونا با بحران‌های روانی کارکنان خود مواجه شدند. به‌عنوان مثال، در بیمارستان‌های پاریس، پس از شیوع ویروس کرونا، کارکنان به‌شدت تحت فشار بودند و بسیاری از آن‌ها دچار استرس شغلی شدید شدند. در پاسخ به این بحران، بیمارستان‌ها به‌طور ویژه به سلامت روانی کارکنان خود توجه کردند و برنامه‌هایی مانند مشاوره‌های روانشناسی، ساعات کاری انعطاف‌پذیر و زمان‌های استراحت بیشتر را در نظر گرفتند. این اقدامات به کاهش استرس و بهبود وضعیت روانی کارکنان کمک کرد و باعث شد که در نهایت از وقوع حوادث ناشی از استرس جلوگیری شود (Barnier, 2021, 215).

نتیجه

با توجه به بررسی مطالب فوق‌الذکر، این نتیجه حاصل می‌شود که در نظام حقوقی ایران، آراء قضایی مرتبط با حوادث شغلی به‌طور قابل توجهی تحت تأثیر گزارش‌های کارشناسی بازرسان کار و کارشناسان دادگستری قرار می‌گیرند. زمانی که این گزارش‌ها با دقت و بر اساس قانون کار تهیه شده و جزئیات دستمزد و تعداد کارگران در معرض خطر را شامل شوند، دادگاه‌ها معمولاً جریمه‌های نقدی را مطابق با قانون اعمال می‌کنند. با این حال، در مواردی که گزارش‌ها فاقد این جزئیات مهم هستند، تعیین جریمه‌ها بر اساس ماده ۱۷۶ قانون کار مصوب ۱۳۶۹ با چالش مواجه می‌شود و ممکن است ناعادلانه یا ناقص باشد. علاوه بر این، ابهام در آراء قضایی و اتکاء بیش از حد بر نظرات کارشناسی، به همراه تعیین سلیقه‌ای مسئولیت عوامل دخیل در حادثه، بر ضرورت اصلاح قوانین و مقررات در زمینه تعیین مسئولیت و تبیین ضوابط مشخص برای سنجش سهم هر عامل در حوادث شغلی تأکید دارد. لذا انجام این اصلاحات می‌تواند به ایجاد عدالت و انسجام بیشتر در رسیدگی به پرونده‌های حوادث ناشی از کار کمک کند.

این در حالی است که در حقوق فرانسه، قانونگذار به‌طور واضح و دقیق به مسائل جرایم و حوادث ناشی از کار پرداخته و به پیشگیری از وقوع چنین حوادثی توجه ویژه‌ای دارد. سیستم قانونی این کشور با ارائه چهارچوب‌های حقوقی جامع، از جمله قوانین مشخص در زمینه ایمنی و بهداشت شغلی، نقش مهمی

در کاهش آسیب‌ها و جرایم ناشی از شرایط نامناسب کاری ایفاء می‌کند. در عین حال، نظارت‌های دقیق و مجازات‌های سختگیرانه برای تخلفات کارفرمایان و کارکنان، به‌ویژه در زمینه عدم رعایت استانداردهای ایمنی، از جمله ابزارهای کلیدی برای تأمین سلامت و ایمنی در محیط کار به شمار می‌آیند. در کشور ایران، چالش‌هایی نظیر ضعف در نظارت‌های عملیاتی، مشکلات در فرهنگ ایمنی برخی صنایع و کمبود منابع مالی برای اجرای کامل مقررات ایمنی وجود دارد که می‌توانند مانعی در تحقق کامل پیشگیری از این جرایم و حوادث باشند.

پیشنهاد

پیشنهاد می‌شود، برای بهبود بیشتر ایمنی شغلی، هم‌زمان با تقویت قوانین و نظارت‌ها، فرهنگ مسئولیت‌پذیری و همکاری میان کارفرمایان، کارکنان و نهادهای دولتی تقویت شود. همچنین شناسایی و احراز صدمات تدریجی ناشی از کار به منظور پوشش صحیح قانونی و امکان طرح شکایت به منظور جبران حداکثری خسارت وارده به کارگر صدمه دیده و اصلاح رویه قضائی در این خصوص ضروری است.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

فارسی

- ابادری فومشی، منصور، ۱۳۸۱، **حقوق کار و نحوه رسیدگی شکایت، دعوای و جرایم قانون کار**، چاپ اول، تهران، انتشارات بهنامی.

- ابدالی، رامین؛ مظهری، محمد؛ نصیری، حسین، ۱۳۹۷، **تحلیلی بر سیاست‌های جنایی در حوزه حقوق کیفری کار ایران، فصلنامه پویا در آموزش علوم انسانی**، شماره ۱۳.

- خدابخشی، عبدالله، ۱۳۸۸، پیشگیری از حوادث ناشی از کار، **مجله حقوقی دادگستری**، شماره ۶۸.
- زراعت، عباس، ۱۳۹۲، **حقوق کیفری کار**، چاپ دوم، تهران، انتشارات جنگل.
- صبری، نورمحمد؛ شادمان‌فر، محمدرضا؛ یوسف زاده، علی، ۱۴۰۱، جرائم کارفرمایی در قانون کار ایران، **فصلنامه دیدگاه‌های حقوق قضائی**، شماره ۱۰۰.

لاتین

- Barnier Louis-Marie, 2021, L'entreprise éclatée contre la santé au travail, Impacts sur la santé, Sous la direction de Sophie Le Garrec, Clinique du travail.
- Del Sol Marion, Turquet Pascale, 2007, La branche «Accidents du travail et maladies professionnelles» ou les difficultés de socialisation du risque professionnel, Économie appliquée.
- Dounia Benrebai, Lucie Jubert, Alexis Larose et Lou Thomas, 2015, COMPARATIVE LABOR LAW DOSSIER. SANTE ET SECURITE AU TRAVAIL EN FRANCE, Université Paris Ouest, IRERP.
- FOURMENT François, 2018, Droit pénal special, Traité de droit criminel, vol. 3.
- Lafuma E, Wolmark C, 2018, Le lien santé-travail au prisme de la prévention. Perspectives juridiques, Nécessités et limites de l'interdisciplinaire pour étudier le travail et la santé.
- Wyler Rémy, Heinzer Boris, Witzig Aurélien, 2024, Droit du travail, Précis de droit stampfil, 5 édition, entièrement revue et complete.

- An Analysis of Key Changes in UCP 500 Compared to UCP 600
Homayoun Mafi, Sodabeh Asadian
- Judicial Justice in Islamic Criminal Laws
Abolfath Khaleghi, Maryam Khalil Dokht
- The Effects of the Pandemic on the Expansion of Terrorism
Mohsen Molaei Fard, Hadi Masoudi Far
- Female Victimization Within the Family: Strategies and Foundations for Criminal Protection
Sayyed Alireza Mirkamali, Zahra Mahmoudi, Omid Zeynali
- Challenges and Strategies for Implementing Hijab and Chastity
Mahmoud Habibi Tabar, Narges Zandi Aliabadi
- Criticism of the Regulations of Article 3 of the Law on the Obligation to Officially Register Real Estate Transactions
Kousar Nazari, Ebrahim Yaghouti
- A Comparative Study of the Principle of Good Faith in Iranian and French Law Based on the 2016 Reforms
akbar azimi
- Recognition of the Right to the Environment in the Light of International Documents and Judicial Procedures
Mona Davanlou
- Reflection on the Trend of Artificial Intelligence in Crime Prevention
Ali Najafi, Sayyed Mohsen Mousavi Far
- Feasibility of Criminal and Legal Prosecution of Government Officials in Violation of Citizens' Right to Health
Abolhasan Jannati, Zainab Hashemi Baghi
- A Comparative Critique and Analysis of the Nature of Smart Contracts in the Legal Systems of Iran and the United States of America
Amal Solimani, Maryam Eskandari
- Comparative Analysis the Crime of Aggressive Possession of Movable Property in Iranian and English Law:
Principles, Elements and Enforcement Guarantees
Amir Mohammad Mahrokh, Saeid Babaei
- Peace Within Iran's Laws, a Comparative Analysis with Other Ways of Dispute Resolution
Mohammadbagher Parsa Pour, Azam Lotfi Neyestanak
- Legal Effects and Consequences of Invoking the Rule of Necessity in International Law
Sayyed Mohammad Pedram Bathaei
- Analysis of Crimes Related to Speculation Iranian and French Criminal Law
Vahid Kioumarsi
- Comparative Study of Damage Caused by Damage in Iranian Law and International Sale of Goods Convention
Amirmohammad Tavakoli, Setayesh Haj Rajabali Tehrani
- A Comparative Analysis of Unilateral Sanctions and Security Council Sanctions: Legal Analysis and Extraterritorial Implications
Sayyed Foad Alavi, Ali Taghi Zadeh, Mohammad Javad Ghasabi Fard
- Crimes and Accidents Arising from Work in Iranian and French Law
Sima Soudagar
- The Legal Status of the Use of Chemical Weapons by Iraq Against Iran from the Perspective of International Law
Sara Farzadi Mehr, Mojtaba Nazif, Qasim Moghadamian, Esmaeil Amouri
- Criminal Policy Alternatives to Imprisonment in Crimes of the United States Armed Forces
Amirhasan Abolhasani, Sayyed Yahya Alavi, Elham Zare
- Contract for the Carriage of Goods in the Legal Systems of Iran and France
Mahshid Sadat Tabaei, Fahimeh Taherloo
- Establishing Rules of Artificial Intelligence in Combating Money Laundering and Asset Recovery
Ali Moyed Ahmadi, Amirreza Mahmoudi
- Ownership of Mars from the Perspective of the 1967 Outer Space Treaty: Legal Analysis of Conflicts and Solutions
Mahdi Gharedaqi
- Analysis of the Iranian Legislator's Criminal Policy Against Terrorist Crimes: Challenges and Solutions
Mostafa Rezaei
- Conflict of Principles Governing Urban Lands with Property Rights in the Iranian Legal System
Sayyed Mohammadbagher Haghayeghi, Farzin Yazdan Panah, Hamidreza Konari Zhadeh
- A Jurisprudential-Legal Analysis of the Non-Enforceability of the Wife's Right to Divorce Clause in Marriage Contracts
Vahid Parsaei Daadras
- The Position of Contract Interpretation in the Iranian Legal System
Aslan Alizadeh, Esmaeil Hoseini
- Implementing the Decisions of the Court of Arbitration for Sport at the National Level
Sepideh Ahmadian Fard
- Compensation for Personal Loss in Quasi-Crimes and its Examples in Criminal Laws: A Legal and Judicial Review
Meysam Hasani Zadeh
- A Jurisprudential and Legal Study of Artificial Insemination in Iran
Fateme Moezzi, Hanieh Akbari, Hadi Rousta